

לזכות התמים ר' דוד וזוגתו נטשה לאה וילדיהם שיחיו

בן נאים

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנה

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

על-ידי ועד ידידי המכון

הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען

ר' ירחמיאל מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גולדשמיד

ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאוו

ר' שלמה ומשפחתו שיחיו ורדיגר

ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר

ר' יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו קזרנובסקי

ר' מרדכי קנטור ומשפחתו שיחיו

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות

מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

מבוארים ומפורשים

ביאור שלושה ניסי חנוכה

מאמר ד"ה

ואתה ברחמיך הרבים כו' ה'תשמ"ח

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

ר' משה בן ר' לייב ע"ה

בורודא

על-ידי ולזכות בנו

ר' אלכסנדר לייב שיחי' בורודא

ומשפחתו שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

ר' יעקב ב"ר מאיר ע"ה

טולידנו

נלב"ע כ"ו כסלו ה'תשמ"ה

על-ידי ולזכות

חתנו ר' מרדכי ומשפחתו שיחיו

סוחר

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס

על ידי ולזכות

ר' דניאל וזוגתו מרת יהודית

לנחת רוח חסידי אמיתי מילדיהם

שירלי, לוי יצחק, חיה מושקא,

שרה רחל, מרים ריזל, חנה

שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

מרת דבורה סימה

בת ר' אליהו צבי

אינבינדער

נלב"ע מוצש"ק פ' וארא

ד' שבט ה'תשפ"ד.

מילואים

שהיא הלכה שלא היתה ולא תהיה, וכל מהותה היא סברה בחכמתו של הקב"ה. מצד אחד, הדין עוסק בתיאור מושגים מהעולם (בן, גניבה, בשר ויין), ומצד שני כל קיומו של סיפור זה הוא בחכמה האלוקית.

וכך יחידה היא מציאות כזו שמצד אחד היא נשמה, ומצד שני כל העניין והקיום שלה הוא אלקות.

אלא שגם לאחר שני המשלים, אין זה ביאור שלם, כיוון שבשניהם, מדובר על סברות הנשארות בעולם השכל ולכן בטלות. לעומת זאת ביחידה, מדובר על דבר שקיים בפועל ממש. וזהו החידוש, שבכל זאת מיוחדת באלוקות.

ופרט זה אפשר להסביר לפי הביטול של בן לאביו, שיש בבן נקודה פנימית בה אינו מציאות משלו אלא רק המשך של האב, ומזה נובע עניין 'כברא דאשתדל' - שהבן מוסר נפשו למען אביו. היינו, שלמרות שהבן הוא כבר מציאות קיימת, יש נקודה בה הוא נשאר המשך של האב.

לביאור יג: בנוגע לדרגת היחידה מתעוררת שאלה: אם אין כאן שום מציאות, הרי לכאורה היחידה היא העצמות ותו לא, ובמה היא נחשבת חלק מהנשמה? ולאידך, אם יש לה מציאות, הרי אינה מיוחדת לגמרי עם אלקות?

ונקודת הביאור בזה היא, שהיחידה היא באמת חלק מהנשמה, ולמרות זאת אין זה מפריד אותה מאלוקות.

ואפשר לבאר את העניין על פי שני משלים ממציאות הכלולה במקור:

המשל הראשון, מרב שכל עולמו הוא תורה, וענייני העולם אינם תופסים אצלו מקום, עד שמבחינתו, כל עניינו של הממון בעולם הוא כדי שיהיה לחלק 'חושן משפט' על מה לדון. מצד אחד, הרב פוסק בדיני ממונות ומכריע שהבעל דין צריך לשלם, אבל מצד שני, כל עניין הממון אצלו היא כחלק מעולם ההלכה.

ומשל שני ומובהק יותר, מדין 'בן סורר ומורה',

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
הו"ח התמים ר' **יעקב**
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטמבלר
חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת **גרציה** בת ניסים ע"ה
ר' **אבי** בן יצחק
ר' **יעקב** בן יהושע ע"ה

ולזכות
אביגיל בת הדר לברכה והצלחה
והתפתחות למעלה מן המשוער
תמר בת הדר, **יאיר** בן הדר,
אסתר בת שרה,
יצחק בן אסתרניה
לברכה והצלחה

סימה בת אסתר,
רבקה בת לידיה
לרפואה שלמה

חנה אורה בת אמירה
לזיווג הגון

אייל בן אסתר וזוגתו **הדר** בת רחל
לפרנסה בשפע והצלחה רבה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
האשה החשובה השלוחה
מרת **אסתר** ב"ר יעקב וחסידה ע"ה
סוחר

בולוניי ביאנקור - צרפת
בפעולתיה זכתה לקחת חבל במהפכה
הצרפתית למעליותא
זכתה להקים דורות ישרים שהולכים בדרך
התורה ומצוות וחסידות חב"ד, עוסקים
בשליחות כ"ק אדמו"ר
על-ידי ולזכות בנה הרב מיכאל ומשפחתו
שיחיו להצלחה רבה ומופלגה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת **חנה** בת ר' **זלמן יואל**
נלב"ע ט' שבט תשע"ו

נדפס על-ידי ולזכות בנה
ר' **ראובן** ומשפחתו שיחיו
קיל
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס לזכות
ר' **טוביה הירש** שיחי'
בן ר' אריה לייב הכהן ז"ל
וזוגתו מרת **לאה** שתחי'
בת ר' מאיר אבנר הלוי ז"ל
שאטענשטיין

ולזכות הרה"ח הרה"ת
ר' **שלום דובער** שיחי'
בן הרה"ח הרה"ת בנימין הלוי ז"ל
וזוגתו מרת **חנה ביילא** שתחי'
בת הרה"ח ר' ישכר דוב ז"ל

לעוויטין

לשפע ברכה והצלחה, אריכות ימים ושנים טובות
ורוב נחת מכל יו"ח שיחיו

נדפס ע"י ר' אריה לייב הכהן וזוגתו מרת רייזל
ומשפחתם שיחיו **שאטענשטיין**

סיכום כללי

סעיף א: הרבי הרי"צ מדייק במאמרו, לפי השיטה שחנוכה נקבע על גם ניצחון המלחמה, שהוא הגורם לנס פך השמן, מדוע לא מתחילים ביום כ"ד בו היה נס הניצחון?

סעיף ב: עוד קשה, מדוע לא נקבע זכרון ביום כ"ו, בו התחיל נס הספקת השמן לשמונה ימים?

סעיף ג: נקודת הביאור היא שיש שלושה פרטים בנס: א. ניצחון המלחמה, שנמשך מ'יחודא תתאה' (ביטול היש, שמצד שם אלוקים) ולכן היה ביום כ"ד – כמספר האותיות שבפסוק 'ברוך שם'. ב. מציאת השמן, שנמשכה מ'יחודא עילאה' (ביטול במציאות, מצד שם הוי') ולכן היתה ביום כ"ה – כמספר האותיות שב'שמע ישראל'. אלא שזהו הוי' דלתתא, שמתייחס לסדר השתלשלות, ולכן נאמר 'הוי' אחד' ולא יחיד (ולכן גם זהו בחינת 'בה' בלבד, כי אמיתת בחינת 'זה' הוא בהוי' דלעילא). ג. הנס דהספקת השמן לשמונה ימים (שמונה שלמעלה מהשתלשלות) שנמשך מהוי' דלעילא, ולכן היה ביום כ"ו – בגימטריא הוי'.

סעיף ד: במנורת המקדש היו 7 נרות ועמדה בימין, כדי שלא תהיה יניקת החיצונים. ונרות חנוכה הם 8 שלמעלה מהשתלשלות, שמתקן גם את קו השמאל. ואור זה נמשך מלמטה למעלה, ע"י גילוי כח המס"נ שלמעלה מהשתלשלות של מתתיהו ובניו. וע"ז נמשך מלמעלה למטה – שע"י אור זה מאירים את החושך.

סעיף ה: ויש לומר, שע"י המס"נ גם שורש נצחון המלחמה נמשך מהוי' דלעילא, אלא שנמשכה בלבושים דהשתלשלות. וזהו שגם לשיטה שחנוכה נקבע על נצחון המלחמה, הוא במספר שמונה, כי גם שורש נס זה הוא באור שלמעלה מהשתלשלות.

סעיף ו: ניסי חנוכה היו בשלושה שלבים: א. ניצחון המלחמה, אף שנמשך מלמעלה מהשתלשלות, היה מלוכש בטבע בבחי' יחודא תתאה, כיוון שגם גילוי היחידה של מתתיהו ובניו היה באופן ששייך לכוחות הגלויים, שהיתה נתינת מקום למנגד ונדרשו למלחמה. ב. אח"כ היה מציאת הפך החתום, שהמנגד אינו יכול לנגוע בו. אך לא היה בזה עניין שלמעלה מהטבע. וזהו הוי' דלתתא (יחודא עלאה) שאין בו נתינת מקום למנגד, אבל הוא מקור להתהוות. ג. אח"כ היה נס הספקת השמן שאינו מלוכש בטבע – הוי' דלעילא.

ויש להוסיף, ששני הניסים הראשונים מצד עצמם הם יחוד'ת ויחוד'ע, אלא שכיוון שהיו סיבה לנס השלישי, הנה על ידו נמשך גילוי הוי' דלעילא גם בהם.

סעיף ז: ובוה יובן מה שחנוכה מתחיל ביום נס הנרות (כ"ה), שעל ידו מתגלה שגם נס הניצחון הוא מלמעלה מהשתלשלות (כי השלמות ד'יחוד'ת הוא כשמתגלה בו יחוד'ע). ומה שלא חידשו דבר על נס הספקת השמן (כ"ו) הוא כיוון שגילוי זה שייך לגאולה, והיה רק לפי שעה, אבל בדרך כלל האיר בבית המקדש הוי' דלתתא.

סעיף ח: ויהי רצון שיתקיים 'עמדת להם בעת צרתם' על כללות הגלות (ואף שכבר בזמן הגלות מתקיים 'והיו מלכים אומניך' ובפרט כשהמלכות עוזרת לישראל, והבבלים הם דמיון בלבד, הרי עצם מצב הגלות הוא צרה). וכיוון שבכל צרתם לו צר' הרי בוודאי שבקרוב ממש נוכה לגאולה ולהדלקת נרות בבית המקדש השלישי.

פתח-דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות שבת פרשת מקץ, שבת חנוכה ה'תשמ"ח, ויצא-לאור מוגה בקונטרס חנוכה ה'תש"נ.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו.

*

הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת לוי יצחק שיחי' אפשטיין על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים.

בשעה טובה ומוצלחת יצא לאור בימים אלה הספר השלישי בסדרה, הכולל שבע-עשרה מאמרים נוספים מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחנויות הספרים המובחרות.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, יג), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנן בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרו את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ערב שבת קודש פרשת וישב ה'תשפ"ו

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

סיכום: ובוה יובן מה שחנוכה מתחיל ביום נס הנרות (כ"ה), שעל-ידו מתגלה שגם נס הניצחון הוא מלמעלה מהשתלשלות (כי השלמות דיחודא תתאה הוא כשמתגלה בו יחודא עילאה). ומה שלא חידשו דבר על נס הספקת השמן (כ"ו) הוא כיוון שגילוי זה שייך לגאולה, והיה רק לפי שעה, אבל בדרך כלל האיר בבית המקדש הויה דלתתא.

ח) ויהי רצון, שיקויים בנו ענין זה דעמדת להם בעת צרתם, דקאי על כללות ענין הגלות שהוא הצרה הכי גדולה. [דהגם שכבר עברו כל השמדות ולא יהיו עוד כמ"ש אדמו"ר האמצעי⁴³, ולא תקום פעמיים גו'⁴⁴, כיון שכבר די במה שעברנו עד עתה, ועכשיו הכל הוא בטוב, ואדרבא, עוד בזמן הגלות מתקיים בכאו"א מישראל והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך⁴⁵, וכדאיאת בגמרא⁴⁶ שענין זה כבר הי' בפועל בזמן הש"ס, ובפרט כשהמלכות עוזרת לישראל בעסק התורה ומצוות, וגם כשנדמה שיש איזה בלבול הרי הולכים בדרכו של אברהם אבינו, היהודי הראשון, שבראותו נהר המעכבו מלקיים ציווי השם, עמד בתוקף ולא נתפעל, ואז נתגלה שלא הי' לזה שום מציאות אלא הוא דמיון בלבד⁴⁷, מכל-מקום, המצב דגלות (באיזה אופן שיהי'ה) הוא צרה]. והבקשה היא שבקרב ממש יהי'ה עמדת להם בעת צרתם. וכיון שבכל צרתם לו צר⁴⁸ (לו בוי'⁴⁹), הרי בוודאי שבקרב ממש מוציא הקב"ה את ישראל מהגלות, כמ"ש⁵⁰ ושם ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושם, ועד שבאים להודות ולהלל לשמן הגדול, והדליקו נרות בחצרות קדשך, בבית המקדש השלישי, מקדש אד' כוננו ידיך⁵¹.

סיכום: ויהי רצון שיתקיים "עמדת להם בעת צרתם" על כללות הגלות (ואף שכבר בזמן הגלות מתקיים "היו מלכים אומניך" ובפרט כשהמלכות עוזרת לישראל, והבלבולים הם דמיון בלבד, הרי עצם מצב הגלות הוא צרה). וכיוון ש"יכל צרתם לו צר" הרי בוודאי שבקרב ממש נזכה לגאולה ולהדלקת נרות בבית המקדש השלישי.

43) שערי תשובה ח"א שער התשובה ספ"ה (ה, ב).
44) לשון הכתוב – נחום א, ט. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55.
45) ישעי' מט, כג.
46) זבחים יט, רע"א.
47) תנחומא וירא כב.
48) ישעי' סג, ט. תענית טז, א.
49) חדא"ג מהרש"א לתענית שם (מסוטה לא, רע"א). זח"א קכ, ב.
50) נצבים ל, ג. מגילה כט, א. פרש"י עה"פ שם. ספרי בעלותך י, לה. מסעי לה, לד.
51) בשלח טו, יז ובפרש"י. וראה זח"ג רכא, א.

השמן שמונה ימים – שני ענינים: פרט בהנס דמציאת השמן, שבו נכלל גם שיוכלו להדליק ממנו עד שיהי'ה שמן טהור (ואין נוגע בזה המספר דשמונה); ושנעשה בו נס שהדליקו ממנו שמונה ימים – ענין שמונה שלמעלה מהשתלשלות. ועל-פי זה יש לומר, דזה שאומר בהמאמר "שהי'ה הגילוי לפי שעה" הוא בנוגע לענין הב', אבל זה שמדליקין עכשיו ח' נרות הוא מצד הנס שהדליקו שמונה ימים כמו שהוא פרט בהנס דמציאת השמן**.

** ולהעיר מהמבואר לעיל סעיף ה-ו, שגם הנס דמציאת שמן טהור ושרשו הוא בעצמות אור אין-סוף שלמעלה מהשתלשלות (ענין שמונה), אלא שבא בלבד.

תוכן כללי

יום כ"ד כסלו אירע ניצחון המלחמה, שהיה מלוכש בטבע, והוא גילוי עניין יחודא תתאה • ביום כ"ה בכסלו נמצא פך השמן, שהוא גילוי יחודא עילאה, ומגלה שגם ניצחון המלחמה הוא מלמעלה מהטבע • ביום כ"ו בכסלו התחיל נס הספקת השמן לשמונה ימים, שהוא גילוי הויה דלעילא מעין דלעתיד • על ידי הנס השלישי, מתגלה שגם הניסים הראשון היו מהויה דלעילא

תוכן המאמר

בחנוכה אנו מציינים למעשה שלושה ניסים: ביום כ"ד אירע הניצחון במלחמה, ביום כ"ה נמצא פך השמן, וביום כ"ו התחיל נס הספקת השמן לשמונה ימים. בפועל נקבע חנוכה ביום כ"ה כסלו, ועל כך מתעוררות שתי שאלות: א. מדוע לא מציינים דבר ביום כ"ד, בו אירע נס המלחמה? ב. מדוע לא מציינים דבר ביום כ"ו, בו התחיל נס הספקת השמן?

כדי להבין זאת מקדים הרבי ששלושת ניסי חנוכה נמשכים מדרגות רוחניות שונות: א. ניצחון המלחמה, נמשך מדרגת "יחודא תתאה". ב. מציאת השמן, נמשכה מדרגת "יחודא עילאה". ג. הספקת השמן נמשכה מדרגת "הויה דלעילא" שמעל לגדרי ההשתלשלות.

וביאר העניין: שמונה נרות חנוכה מסמלים את האור שלמעלה מהשתלשלות שמאיר גם את החושך. אור זה התגלה על-ידי המסירות נפש של מתתיהו ובניו במלחמה. ולפי זה יש לומר שגם השורש של ניצחון המלחמה הוא בדרגת "הויה דלעילא". אלא שהמסירות נפש של מתתיהו ובניו נמשכה בכוחות הגלויים, שהיה תפיסת מקום למנגד ונדרשו ללחום כנגדו. ולכן גם ניצחון המלחמה התלבש בכלי הטבע, בבחינת "יחודא תתאה".

אחרי כך היה מציאת פך השמן החתום בחותם כהן גדול, המסמל את גילוי בחינת יחודא עילאה, שאין בו תפיסת מקום למנגד כלל. ושיא הגילוי היה בנס הספקת השמן, שהוא לגמרי מעל הטבע, מבחינת "הויה דלעילא". אלא שעל ידו נמשך גילוי זה גם בניסים הראשונים שהובילו אליו.

ובכך יתורצו השאלות שבפתיחת המאמר: א. את חנוכה מציינים בעיקר ביום כ"ה, בו נמצא פך השמן, כיוון שעל ידי זה מתגלה שגם ניצחון המלחמה היה ממקור שמעל הטבע. ב. לא מציינים את יום כ"ו, בו התרחש נס הספקת השמן, כיוון שהיה זה גילוי זמני ששייך בעיקרו רק לעתיד לבוא.

השמן, דהסיבה היא למעלה מהמסובב^{38]}, מכל-מקום, הרי השלימות דיחודא תתאה הוא שיהיה בו האור והגילוי דיחודא עילאה, כמבואר בהמאמר³⁹. והטעם על זה שביים כ"ו בכסלו לא חידשו דבר⁴⁰, הוא, כמבואר בהמאמר³⁹, לפי שעיקר הגילוי דהויה דלעילא יהיה לעתיד לבוא, כנור של ימות המשיח של ח' נימין⁴¹, מה-שאינ-כן בבית-המקדש האיר רק הגילוי דהויה דלתתא, שלכן כנור של בית-המקדש היה של ז' נימין⁴¹, והגילוי דהויה דלעילא שהיה בהנס דהספקת השמן היה רק לפי שעה (בהשגה שבה היה הנס), ולכן לא קבעו שבכ"ו בכסלו יחדשו איזה דבר⁴².

היא באופן שבכל לילה יוסיף עוד נר, עד לח' נרות. וראה להלן הערה 42.

(41) ערכין יג, ב. וראה ד"ה ת"ר מצות נ"ח שבהערה 22 ס"ז (לעיל ס"ע קסו). וש"נ.

(42) ומה שמדליקין בחנוכה ח' נרות מצד זה שהדליקו ממנו שמונה ימים – אולי יש לומר: כשהיה הנס שמצאו פך השמן – ידעו שהשמן ידליק (שמונה ימים) עד שיהיה שמן טהור, שהרי סברא לומר שהנס שעשה הקב"ה (שמצאו פך השמן) היה בכדי שידליקו בשמן טהור כל הזמן*. ועפ"ז יש לומר, דבזה שדלק

(38) להעיר מהמבואר בהמאמר (דשנת חצרת"ע' קפ) בענין נר מצוה ותורה אור, דעל-ידי המצוות נתברר ונעשה כלי לאלקות (בירור והעלאה מלמטה למעלה) ותורה אור היא המשכת וגילוי אור אין-סוף מלמעלה למטה. ומכל-מקום (ומצד זה גופא) יש מעלה במצוות לגבי תורה, דעל-ידי בירור והעלאה הגשמי (על-ידי המצוות) נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים (שם ע' קעח), ולכן המשיל המצוות לנר "שגורם את האור (דתורה)".

(39) בסופו.

(40) כ"ה הלשון בהמאמר. ולכאורה הכוונה שבכ"ו בכסלו אין עושין דבר חדש שלא היה כלל בכ"ה בכסלו. אבל זה שמוסיפים בכ"ו בכסלו נר שני – אין זה דבר חדש. וי"ל, כי ההדלקה בכ"ה בכסלו מלכתחילה

ביאורים במאמרי רבינו

שאחדות ה' אינה על-ידי שלילת העולם, אלא שגם העולם עצמו מיוחד באלוהות.

אלא שביחודא תתאה כשלעצמו, העולם אינו בטל באופן מוחלט. והביטול המוחלט מתגלה על ידי שיחודא עילאה מתגלה ביחודא תתאה, ומתברר שכל עניינו של יחודא תתאה הוא גלגות את התוקף של יחודא עילאה בתוך העולמות. היינו שבאמת העולמות אינן תופסים מקום כלל, ומה שראה שתופסים מקום ביחס ליחודא תתאה, הוא כדי לגלות את תוקף אמיתות ענין יחודא עילאה, שנראה גם בדרגת יחודא תתאה (כלומר, שגם במצב שיש עולם הוא בטל באופן מוחלט).

(וכמו אדם מאמין שרועה להבין גם בשכל כדי לקיים 'ידעת', שאם האמונה אצלו אינה בתוקף – יחשוש מלעורר שאלות וספקות כאלו שאולי לא ימצא להם תשובות. אבל מי שאמונתו בכל תוקפה – אינו חושש משאלות, ומוכן לחקור כל דבר, כיוון שברור לו שלכל שאלה תהיה תשובה. ואם כן, העיסוק

בשאלות וספקות בפנימיותו אינו 'ירידה', אלא להיפך – ביטוי ותוצאה לתוקפה של האמונה).

וכמו בעניינינו, שבניצחון המלחמה התגלה כוחו של הקב"ה, אבל היה ניתן לחשוב שיש מקום גם למציאות העולם. והביטול המוחלט התגלה למחרת, כאשר ראו שניצחון המלחמה הביא לניסים שלמעלה מהשתלשלות, ואזי הובן שגם ניצחון המלחמה הוא מלמעלה מהשתלשלות, שאין בו כל הגבלות עד שמגיע גם בטבע – כמבואר לעיל בביאור הקודם.

ועל דרך זה מבואר בעניין "מקום הארון אינו מן המדה" שהלמעלה ממקום בא במקום, שיש בזה שני אופנים: א. אפשר לומר שה'למעלה ממקום' אינו כפי שהוא בטהרתו, אלא יורד לבחינת 'מקום'. ב. אפשר לומר יותר מוכן, שה'למעלה ממקום' נמצא בכל תוקפו, שכן כל עניינו של ה'מקום' הוא לבטא שה'למעלה ממקום' אין בו כל הגבלות ויכול לבוא בכל האופנים.

בס"ד. שבת פרשת מקץ, שבת חנוכה ה'תשמ"ח*

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם כו' מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', ומדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה (שנאמר לפני חמישים שנה²), הרי עיקר הנס (דחנוכה) הוא הנס דנצחון המלחמה שהיה בכ"ד בכסלו³, ועד שזה היה גם הסיבה להנס דפך השמן שהיה בכ"ה בכסלו, [כדאיתא בגמרא⁴ וכשגברו בית חשמונאי ונצחום (אז דוקא) מצאו פך אחד של שמן כו' נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים], ולמה קבעו התחלת ימי חנוכה בכ"ה בכסלו שבו היה נס הנרות ולא בכ"ד בכסלו (הביאור בזה להלן סעיף ז).

ויש לומר, דזה שמדייק בהמאמר הטעם על שקבעו חנוכה בכ"ה בכסלו ולא בכ"ד בכסלו, ודלא כהדיוק בכמה דרושים⁵ (כולל גם דרושים שהתחלתם היא בד"ה זה) מדוע קבעו חנוכה על הנס דפך השמן ולא על הנס דנצחון המלחמה, הוא, כי בדרושים הנ"ל קאי להשיטה⁶ שהיו"ט דחנוכה נקבע (רק) על נס הנרות⁷, ולכן מדייק שלכאורה העיקר הוא נצחון המלחמה, ולמה עשו מהטפל עיקר ומהעיקר טפל⁸. ובמאמר זה קאי להשיטה⁹ שקביעת היו"ט דחנוכה היא גם מצד הנס דנצחון המלחמה⁹, ועד שההוראה דועל הנסים היא (בעיקר¹⁰) על נס זה

(1) נוסח הוראת "ועל הנסים" דחנוכה.

(2) משנת אמירת מאמר זה (תשמ"ח) – ש"פ מקץ ש"ח, צ"ח. נדפס בסה"מ תרח"ץ ע' קצא ואילך.

(3) כ"ה דעת המאירי (שבת כא, ב). וברוב המקומות בחסידות (תו"א ס"פ וישב. לקו"ת צו טז, א. מקומות שבהערה 5) מבואר כדיעה זו. וראה לקו"ש ח"ל ע' 206 הערה 22.

(4) שבת שם.

(5) סה"מ תקס"ג ח"א ע' נז. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ג (כב, א). סהמ"צ להצ"צ ריש מצות נר חנוכה (דרמ"צ עא, א). ד"ה ואתה ברחמיך הרבים תרפ"ד (סה"מ תרפ"ד ע' קנז) ותרפ"ו (סה"מ תרפ"ו ע' קסד).

(6) ע"ד ב' שיטות אלו – ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 143 ואילך. ח"ל ע' 204 ואילך.

(7) כפשטות ל' הש"ס (שבת שם) "מאי חנוכה . . ולא מצאו אלא פך אחד כו' נעשה בו נס והדליקו ממנו

שמונה ימים". ובפרש"י שם: "מאי חנוכה – על איזה נס קבעוה".

(8) ראה שערי אורה שם. סהמ"צ להצ"צ שם.

(9) ופירוש "מאי חנוכה" בשבת שם הוא זה שתיקנו ח' ימי חנוכה (פר"ח לשו"ע או"ח הל' חנוכה ר"ס תרע), או זה שתיקנו לימי הלל והוראה (כי באם היו"ט היה רק מפני הנס דנצחון המלחמה היו ימי שמחה ולא ימי הלל והוראה) – ראה בארוכה לקו"ש שבהערה 6.

(10) בהמאמר דשנת חצרת"ח, שבההוראה דועל הנסים "הולך ומונה פרטי עניני נצוח המלחמה . . ואח"כ מבאר ענין הנרות . . מציאת פך השמן וכו'". ולכאורה צריך לומר בדמאמר זה מפרש ש"הדליקו נרות בחצרות קדשך" קאי על נרות המנורה (וראה בארוכה השקו"ט בזה בלקו"ש חכ"ה ע' 236 ואילך). אבל גם לפי פירוש זה – "הדליקו נרות כו'" הוא רק הזכרת כללות המאורע (מבלי לפרט הנס), ועיקר ההוראה דועל הנסים הוא על נצחון המלחמה.

(* יצא לאור בקונטרס חנוכה – תש"נ, "לקראת ימי החנוכה . . עש"ק וערב חנוכה שנת ה'תש"נ".

ביאורים במאמרי רבינו

[וההודאה על הנס דפך השמן היא על ידי הדלקת נר חנוכה], ולכן הדיוק במאמר זה הוא זה שימי חנוכה [שנקבעו גם על הנס דנצחון המלחמה, ואדרבא, ענין זה הוא (לכאורה) עיקר הנס, ועד שזה הי״ה גם הסיבה להנס דפך השמן] מתחילים בכ״ה בכסלו שבו הי״ה נס הנרות ולא בכ״ד בכסלוי״.

סיכום: הרבי הריי״צ מדייק במאמרו, לפי השיטה שחנוכה נקבע על גם ניצחון המלחמה, שהוא הגורם לנס פך השמן, מדוע לא מתחילים ביום כ״ד בו היה נס הניצחון?

ב) וממשיך בהמאמר, שבנס השמן גופא היו שני נסים. הנס¹² שמצאו פך אחד שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול¹³, שנס זה (דמציאת פך השמן) הי״ה בכ״ה בכסלו, והנס שלא הי״ה בו אלא להדליק יום אחד והדליקו ממנו שמונה ימים⁴, דנס זה הותחל בכ״ו בכסלוי¹⁴. ומדייק בהמאמר, מפני מה לא הוקבע איזה תוספות דבר ביום כ״ו בכסלו שבו הותחל נס הספקת השמן לשמונה ימים (הביאור בזה ראה להלן סעיף ז).

סיכום: עוד קשה, מדוע לא נקבע זכרון ביום כ״ו, בו התחיל נס הספקת השמן לשמונה ימים?

ג) ונקודת הביאור בזה בהמאמר, שהנס דנצחון המלחמה הוא יחודא תתאה (יחוד תחתון), והנס דמציאת פך שמן טהור הוא יחודא עילאה (יחוד עליון)^א. וזהו שהנס דנצחון המלחמה הי״ה בכ״ד כסלו והנס דמציאת פך השמן הי״ה בכ״ה

11) ראה גם לקו״ת צו טז, א [נועל דרך זה בתר״א ס״פ וישב], שמדייק מה שהיו״ט דחנוכה הוא ביום המנוחה. ולכאורה צ״ל שגם שם קאי להשיטה שהיו״ט נקבע (גם) על הנס דנצחון המלחמה. והחידוש שבמאמר זה הוא, דבלקו״ת שם הטעם על זה שנקבע בכ״ה (למחרת הנצחון) הוא לפי שהוא יום המנוחה (שלאחרי הנצחון), ובמאמר זה – מפני שבכ״ה הי״ה נס הנרות, כדלקמן ס״ז.

12) ראה מאירי שבת שם. שערי אורה שם פמ״ב (יז,

ביאורים במאמרי רבינו

א יחודא תתאה ויחודא עילאה

ביאור עניין אחדות ה׳ על-פי חסידות הוא, שהקב״ה הוא המצוי היחידי ואין שום מציאות זולתו.

ובזה יש שתי דרגות: א. בדרגה אלוקית נמוכה שמתייחסת אל הנבראים, הרי הנבראים תופסים מקום, ומשמעות האחדות היא שהם אינם מציאות לעצמם, וכל קיומם הוא רק זה שהוא ית׳ מהווה אותם. אחדות זו נקראת ״יחודא תתאה״, שהיא אחדות ברמה נמוכה ב. בדרגה אלוקית גבוהה יותר, הנבראים

ב). פנ״ג (כב, א). ד״ה (כתיב) כי אתה נרי פט״ז ורפי״ז (מב, א). וראה רד״ה ואתה ברחמיך הרכים תרפ״ד (סה״מ תרפ״ד ע׳ קנז).

13) שבת שם. בגמרא שם: מונח. אבל כ״ה גם בטור אור״ח הל׳ חנוכה סתר״ע. וראה ב״ח שם ד״ה ה״ג.

14) להעיר מב״י אור״ח שם (ד״ה והטעם) שם מוסבר שהנס החל כבר בכ״ה. ואולי יש לומר, דמ״ש בהמאמר שנס זה התחיל בכ״ו בכסלו – הכוונה בזה היא שנס זה הי״ה בשביל ההדלקה דכ״ו.

ביאורים במאמרי רבינו

אינם תופסים מקום כלל ״כולא קמיה כלא חשיב״. אחדות זו נקראת ״יחודא עילאה״, שהיא אחדות ברמה גבוהה (ספר הערכים חלק ט׳ ע׳ רנו, רס).

וזהו ההבדל בין שני הניסים: הניצחון במלחמה היה מלובש בטבע, כיוון שהגילוי האלוקי נבע מדרגה בה הנבראים תופסים מקום. לעומת זאת נס מציאת פך השמן הגיע מדרגה גבוהה יותר בה העולמות אינם תופסים מקום, וזהו שמצאו פך חתום שהיוונים לא יכלו לטמאו (ראה להלן סעיף ו במאמר).

ואתה ברחמיך הרכים כו׳ ה׳תשמ״ח

טו

שמצאו) נס כב והדליקו ממנו שמונה ימים, על-ידי זה נמשך גילוי הו״ה דלעילא שלמעלה מהשתלשלות גם בהנס דמציאת פך השמן וגם בהנס דנצחון המלחמה כג.

סיכום: ניסי חנוכה היו בשלושה שלבים: א. ניצחון המלחמה, אף שנמשך מלמעלה מהשתלשלות, היה מלובש בטבע בבחינת יחודא תתאה, כיוון שגם גילוי היחידה של מתתיהו ובניו היה באופן ששייך לכוחות הגלויים, שהיתה נתינת מקום למנגד ונדרשו למלחמה. ב. אחר-כך היה מציאת הפך החתום, שהמנגד אינו יכול לנגוע בו. אך לא היה בזה עניין שלמעלה מהטבע. וזהו הו״ה דלתתא (יחודא עלאה) שאין בו נתינת מקום למנגד, אבל הוא מקור להתהוות. ג. אחר-כך היה נס הספקת השמן שאינו מלובש בטבע – הו״ה דלעילא.

ויש להוסיף, ששני הניסים הראשונים מצד עצמם הם יחודא תתאה ויחודא עילאה, אלא שכיוון שהיו סיבה לנס השלישי, הנה על ידו נמשך גילוי הו״ה דלעילא גם בהם.

ז) וזהו שקבעו התחלת ימי חנוכה בכ״ה בכסלו שבו הי״ה נס הנרות ולא בכ״ד יום ניצחון המלחמה, כי השלימות של הנס דנצחון המלחמה¹³ שהי״ה בכ״ד בכסלו (יחודא תתאה) הוא, שמגלים בו על-ידי נס השמן שגם הוא (הנס דנצחון המלחמה) שרשו הוא למעלה מהשתלשלות. ואף שיש מעלה ביחודא תתאה על יחודא עילאה כי [ויש לומר, דזהו מה שהנס דנצחון המלחמה הי״ה הסיבה לנס

שכוונתו ב״וקבעו הנס בהדלקת נרות כו״״ הוא לבאר הדיוק שבתחלת המאמר מה שימי חנוכה [שנקבעו גם על הנס דנצחון המלחמה] מתחילים בהיום שבו הי״ה נס הנרות.

37) בהמאמר (דשנת חצר״ת ע׳ קפג) ״וקבעו הנס בהדלקת נרות ולא הנס דנצחון המלחמה״. אבל מזה שמבאר שם שהטעם על זה הוא כי ״עיקר הכוונה . . אשר ביחודא תתאה הי״ה האור והגילוי דיחודא עילאה״, מוכח לכאורה (אף שהלשון דוחק קצת)

ביאורים במאמרי רבינו

כב ״לאחרי שנעשה בו (בהפך שמצאו) נס״
ההדגשה ״נעשה בו״ היינו שאין זה שאחרי הנס השני של מציאת הפך - היה נס שלישי נפרד של הספקת השמן, אלא שגם הנס השלישי נעשה באותו פך עצמו שנמצא בנס השני. ואם כן, הרי באמת כבר כשמצאו את פך השמן טהור, נהייתה הכנה לנס זה (וקודם לזה, בניצחון המלחמה, שעל ידה ניתן היה למצוא את הפך).

כג ״נמשך גילוי הו״ה דלעילא . . בהנס דמציאת פך השמן וגם בהנס דנצחון המלחמה״
עניין זה צריך ביאור, שהרי הנס כבר נעשה קודם לזה, ואיך זה יכול להימשך גילוי הוי׳ דלעילא על העבר?

ויתכן לומר שאין זו המשכת עניין חדש, כי אם שעל ידי נס השמן, נתגלתה למפרע משמעות הנס

^[1] (ראה קונטרס מאי חנוכה סעיפים כד-כה)

באופן נעלה יותר, שהדליקו ממנו שמונה ימים, דנס זה אינו מלוכש בטבע, גילוי הוי"ה דלעילא כמו שהוא למעלה מהתלבשות יט'.

יִישׁ להוסיף כ, דזה שגם הנסים דנצחון המלחמה ומציאת פך השמן הם מהוי"ה דלעילא שלמעלה מהשתלשלות (אלא שנתלבשו בדרגות דהשתלשלות, יחודא תתאה ויחודא עילאה), הוא (בעיקר) מפני שהם היו הכנה להנס דהספקת השמן לשמונה ימים, נס שאינו מלוכש בטבע. דנסים אלו מצד עצמם הם (בעיקר) הענינים דיחודא תתאה ויחודא עילאה. ועל-ידי שהנס דנצחון המלחמה הי'ה סיבה להנס דמציאת פך השמן (כנ"ל בתחילת המאמר) כא, הנה לאחרי שנעשה בו (בהפך

ביאורים במאמרי רבינו

ממנו. כמו שמן המאור נמשך דווקא אור. וכך, גם נבראים המתהוים בדרך ממילא, יש להם איזו שייכות למהווה, שלכן נבראו ממנו דוקא נבראים אלו (ראה ד"ה לך אמר ליבי תש"כ סעיף ה). והיינו שנבראים ממנו דווקא נבראים כאלה שיבצעו בדיוק מה שרוצה מהם באופן של "חק נתן ולא יעבור", ומשום כך נרגש בהם 'בדקות' שיש בהם ענין.

יט' "באופן נעלה יותר"

הבחינה הקודמת, מתבטאת סוף סוף על-ידי מציאות היוונים, בכך שישנם יוונים שלא מסוגלים לטמא את השמן. ואילו בדרגה זו לא מתעסקים עם יוונים, ישנם רק יהודים. והנס הוא בשמן עצמו.

כ "יש להוסיף"

בקטע זה בא לבאר מדוע ניצחון המלחמה בא מהוי' דלעילא, אף שבפשטות כל עניין המלחמה והניצחון בה שייך בעיקר ליחודא תתאה.

דהנה, עד עתה נתבאר שזהו מצד המסירות נפש של מתתיהו ובניו, אבל באמת, עניין זה כשלעצמו אינו מכריח לומר שהיה גילוי הוי"ה דלעילא, ובהקדים:

מבואר בתניא (פרק כה) שיש אפשרות לנצח את היצר על ידי שנוכרים בקיומו של כח המסירות נפש, למרות שהוא לא נרגש כעת בפועל. והיינו, שזוכר את העובדה שאם יבוא לידי ניסיון בדבר אמונה ימסור נפשו כדי שלא ליפרד מהקב"ה, ומכח זה מתגבר על היצר גם בניסיונות קלים יותר, כיוון שמבין שבכל עבירה נפרד מהקב"ה.

וכאשר מתנהג באופן זה, הרי ההתנהגות למעשה

היא בבחינת כוחות הגלויים, שאינו מרגיש את גילוי היחידה, אלא שפועל על הכוחות שניהגו בהתאם לדרגת היחידה (ראה ד"ה פדה בשלום תשכ"ב ס"ג ואל"ף).

והיה מקום לומר, שכך היה גם אצל מתתיהו ובניו, שבאמת לא האירה אצלם היחידה במילואה, ולכן היה תפיסת מקום למנגד ויצאו למלחמה. אלא שהחליטו בנפשם לפעול באופן של יחידה ולמסור נפשם. ולפי זה, הרי ניצחון המלחמה הוא באמת מדרגה נמוכה של יחודא תתאה.

(אלא שגם לפי סברה זו, אין הכוונה שיש רק יחודא תתאה, כיוון שסוף סוף המניע שמאחורי המלחמה היה 'כח המסירות נפש', אלא שעיקר העניין הוא יחודא תתאה, וזהו מה שמודגיש 'דניסים' אלו מצד עצמם הם (בעיקר) הענינים דיחודא תתאה").

ועל זה מוסיף ומחדש, שהן אמת שניצחון במלחמה מצד עצמו הוא עניין של יחודא תתאה, אבל על ידי שהניצחון (ומציאת הפך) היו סיבה לנס הספקת השמן שהוא מהוי"ה דלעילא, נתברר שגם שני הניסים הקודמים היו גם הם מדרגה זו. והיינו שמסירת הנפש של מתתיהו ובניו היתה מצד גילוי היחידה ממש, אלא שהגילוי נתלבש בכוחות הגלויים.

כא הכנה וסיבה

אולי אפשר לומר ש'הכנה' יכולה להיות באופן של שלב אחרי שלב, היינו שקודם מבטל את המנגד ולאחר מכן מגיע לשלב מתקדם יותר בו אין אפשרות למנגד. ולזה מוסיף שניצחון המלחמה לא היה רק 'הכנה', אלא גם 'סיבה', היינו שהם בעצם מהות אחת שלבשה ופשטה לבושים.

כסלו, כי מספר כ"ד רומז על יחודא תתאה כנגד כ"ד האותיות¹⁵ שבברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד¹⁶ ב, ומספר כ"ה רומז על יחודא עילאה כנגד כ"ה האותיות¹⁵ שבפסוק¹⁷ שמע ישראל גו' הוי"ה אחד. והנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו, כ"ו בגימטריא הוי"ה, הוא למעלה גם מיחודא עילאה. דהגם שגם יחודא עילאה הוא בשם הוי"ה (הוי"ה אחד), כמבואר בכ"מ¹⁸ שהביטול שמצד שם אלקים הוא ביטול היש (יחודא תתאה), והביטול דיחודא עילאה (ביטול במציאות) הוא דוקא מצד שם הוי"ה¹⁹, מכל-מקום, זה דכתיב ב'יה הוי"ה אחד (ולא יחיד) שישנם ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם אלא שהם בטלים ומיוחדים עם אור אין-סוף אלופו של עולם¹⁹, הוא לפי שהוי"ה זה הוא הוי"ה דהשתלשלות, הוי"ה דלתתא. דזהו מ"ש¹⁷ הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, דהוי"ה הראשון [שבפסוק זה -"הוי"ה אלקינו"] הוא הוי"ה דלעילא²⁰ שלמעלה מהשתלשלות, ובהוי"ה זה לא שייך לומר שהוא אחד בו' רקיעים וארץ ובד' רוחות העולם, שהרי הוא יחיד ואפס זולתו ז, והוי"ה הב' הוא

19) סמ"ק הובא בב"י או"ח סס"א. שו"ע (ואדה"ז) שם ס"ו. לקו"ת תוריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב. 20) אמרי בינה שבעהרה הבאה. ובארוכה — המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקפז ואל"ף. ע' תתקצה.

15) תקי"ז תי"ג (כט, רע"א). זח"ג רסד, ב. 16) פסחים נו, א. ועוד. 17) ואתחנן ו, ד. 18) המשך תרס"ו ע' רכד. ובכ"מ.

ביאורים במאמרי רבינו

ב "יחודא תתאה .. שבברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"

הפסוק 'שמע ישראל' עוסק באחדות ה' ברמה גבוהה של יחודא עילאה, בה העולמות אינם תופסים מקום ("ה' אחד"). לעומת זאת הפסוק 'ברוך שם' מתייחס לאחדות ה' ברמה נמוכה יותר, בו העולמות תופסים מקום, ולכן מדובר בו על ספירת המלכות ("כבוד מלכותו") שכל עניינה להוות את העולמות ("לעולם ועד").

ובחסידות מבואר עוד, שהמילה "ועד" היא "אחד" בחילופי אותיות, כיוון שזו ירידה של האחדות הגבוהה לדרגה נמוכה יותר (ראה באריכות שער הייחוד והאמונה פרק ו, ספר הערכים חלק ח' ע' רנח-רסא ובתנמן שם).

ג "הביטול שמצד שם אלקים הוא ביטול היש (יחור''). והביטול דיחור'ע (ביטול במציאות) הוא דוקא מצד שם הוי"ה"

כלומר, שם הוי"ה הוא בחינת האלקות שלמעלה מעולמות [שהרי גדר העולם הוא מקום וזמן וזה שהוי"ה הוא "היה הוה ויהי כאחד" למעלה מהתחלקות הזמן, הוא מפני שזהו אור שלמעלה מעולמות], סובב

כל עלמין. ומכיון שלגבי האור שלמעלה מעולמות אין הנבראים תופסים מקום, נמצא, שביטול הנבראים לגבי שם הוי"ה הוא "ביטול במציאות", שכולא קמ"ה כלא חשיב, הביטול דיחודא עילאה.

אבל שם אלקים מצמצם את האור דשם הוי"ה שיהי'ה בערך העולמות (ופירוש שם אלקים "שהוא תקיף ואמיץ אשר לו היכולת בעליונים ובתחתונים", הוא שבח רק לדרגא שבערך לעולמות) על-ידי זה נעשה תפיסת מקום להנבראים, ולכן הביטול שלהם לגבי אור זה הוא רק "ביטול היש" (שהקב"ה מהווה אותם מאין ליש בכל רגע ורגע), ביטול דיחודא תתאה (ספר הערכים ח"ט ע' שלא-שלב).

ד "שהרי הוא יחיד ואפס זולתו"
בביאור דרגת 'יחיד' יש כמה ביאורים בחסידות, ואחד הביאורים הוא כדלהלן: בבחינת 'חודא עילאה' אין לנבראים שום ערך, אבל סוף סוף הם קיימים. לעומת זאת בבחינת "הוי"ה דלעילא" הרי בלשון המאמר "אפס זולתו". היינו שבדרגה זו הקב"ה הוא יחיד ממש והעולמות אינם קיימים.

הויה דלתתא²⁰, הויה דהשתלשלות, ולכן שייך בו לשון אחד²¹. וזוהי מעלת הנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו (כ"ו בגימטריא הויה) על הנס דמציאת פך שמן טהור, שהנס דמציאת פך השמן שהיה בכ"ה (בכסלו) כנגד כ"ה האותיות שבשמע ישראל (יחודא עילאה), המשכתו הוא מהויה דלתתא, הויה אחד, והנס דהספקת פך השמן לשמונה ימים, דמספר שמונה מורה על בחינה שלמעלה מהשתלשלות²², המשכתו היא מהויה דלעילא שלמעלה מהשתלשלות.

ויש לומר, דזהו גם שבשמע ישראל יש כ"ה אתוון¹⁵ בחינת כה, אף שיחודא עילאה (בכלל) היא בחינת זה²³ ה, כי הויה דלתתא לגבי הויה דלעילא נחשב כמו אלקים (צמצום)²⁴, והביטול דיחודא עילאה שמצד הויה דלתתא (לגבי הויה דלעילא) הוא כמו יחודא תתאה²⁵, כה. ועל דרך זה הוא גם הנס דמציאת פך השמן שהיה בכ"ה בכסלו, שהוא בחינת כה²⁶ לגבי הויה דלעילא י, ואמיתית ענין בחינת זה הוא בהנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו, שהמשכתו הוא מהויה דלעילא שלמעלה מהשתלשלות.

- (21) ראה אמרי בינה שער הק"ש רפ"ח ואילך.
(22) ראה ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה ה'תשל"ח (לעיל ע' קסב ואילך) ס"א. סוס"ב. ס"ז. וש"נ.
(23) אוה"ת מטות ע' א'רפד. סה"מ תרס"ט ע' ה ואילך.

ביאורים במאמרי רבינו

ניתן להמחיש זאת באמצעות דוגמא מעולם השכל: בעולם השכל אין מושג של 'מישוש', ועל סברא שכלית, דוגמת 'המוציא מחבירו עליו הראיה' לא שייך לומר שהיא מרובעת או עגולה, כי בעולם שלה אין ריבוע ועיגול. וכך מבחינת 'הויה דלעילא' לפני צמצום את עצמו להיות 'בורא', אין את כל המושג של נבראים וגדירים.

ה בחינת 'כה' ובחינת 'זה' הלשון 'זה' נאמר ביחס לדבר כפי שהוא, שאו אומרים עליו 'זה הדבר'. לעומת זאת פירוש 'כה' הוא שהדבר אינו כפי שהוא אלא בדומה לו, ולכן אומרים עליו שהוא 'כמו' הדבר עצמו.

וביאור העניין: רש"י (מטות ל, ב) מסביר את ההבדל בין נבואת משה לשאר הנביאים: "כל הנביאים נתנבאו ב'כה' דכתיב כה אמר ה', ומשה נתנבא בזה, דכתיב זה הדבר אשר ציווה ה'".

ומבואר בחסידות שלשונות אלו מבטאים את ההבדל בין משה לשאר הנביאים ביחס לגילוי האלוקי:

הוא לפי שגילוי היחידה ה'ה באופן כמו ששייך לכחות הגלויים³². ולכן גם האור שלמעלה מהשתלשלות שנמשך על-ידי המסירת נפש שלהם, הנס דמסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, ה'ה מלובש בטבע שלכן הוצרכו למלחמה, ויתירה מזו – בטבע דעולם-הזה התחתון שהקליפות גוברים בו³³, שהמנגדים הם גבורים ורבים (וצריך ללחום כנגדם). ויש לומר, דזהו מ"ש בהמאמר שהנס דנצחון המלחמה הוא יחודא תתאה, אף שגם נס זה נמשך מהאור שלמעלה מהשתלשלות, כי האור שלמעלה מהשתלשלות שנמשך בנס זה ה'ה בלבוש שנותן מקום למציאות וישות, יחודא תתאה (ועל דרך המסירת נפש דחנוכה, שהגילוי דיחידה ה'ה בהתלבשות בכחות הגלויים)³⁴. ולאחרי זה נמשך האור באופן נעלה יותר, שמצאו פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול, שאינו נותן מקום למנגד י, דכשהפך הוא חתום בחותם אינם יכולים לנגוע בהשמן שבו ולטמאו. ומכל-שכן הענין דחתום בחותמו של כהן גדול בפנימיות הענינים שהוא אור כזה שאין החיצונים יכולים ליגע שם כלל³⁵. אבל גם נס זה ה'ה בלבושי הטבע, דזה שמצאו הפך, אין זה נס שיוצא מדרך הטבע. ויש לומר, דזהו מ"ש בהמאמר שהנס דמציאת פך השמן הוא יחודא עילאה, הויה דלתתא, כי לגבי שם הויה, אין נתינת מקום למנגד, אבל מכל-מקום, גם שם הויה (דלתתא) הוא מקור להתהוות³⁶ יח. ולאחרי זה נמשך האור

- (34) ראה בהמאמר (דשנת חצר"ת ע' קפג) שהנס דנצחון המלחמה בכ"ד בכסלו (כ"ד אותיות דבשכמל"ו) "בא על-ידי המלחמה דביטול היש".
(35) ראה שערי אורה ד"ה (כתיב) כי אתה נרי פי"ז (מב, ב).
(36) ראה בארוכה לקמן ח"ד ס"ע רפ"ו. וש"נ.

(32) אלא שמכל-מקום יש מעלה בהמסירת נפש שבאופן זה, כי על-ידי זה דוקא נעשה ביטול המנגד (גם) כמו שהוא במקומו¹⁰. ועל דרך המעלה בהגילוי דיחודא עילאה שמאיר ומתגלה ביחודא תתאה לגבי הענין דיחודא עילאה כמו שהוא מצד עצמו – ראה לקמן סעיף ז.

(33) ראה תניא פ"ר (י"ד, סע"ב).

ביאורים במאמרי רבינו

שמצידה אין מנגד, ואם כן כל היווצרות המנגד הוא כדי לגלות היחידה גם אצלו) כדלהלן ביאור כב.

זי "אינו נותן מקום למנגד ..."

היינו שמצד יחודא עילאה, העולם אינו תופס מקום כלל, וכל עניינו של העולם הוא רק להשלים את רצונו של הקב"ה. וכאשר מאירה דרגת הרצון, אין שום מקום לכך שהיוונים יוכלו לטמא את השמן.

יח "מקור להתהוות"

במ"מ שבהערות רבינו 36 מבואר שגם דברים הנמשכים בדרך ממילא (למרות שהם באין ערוך למקורם, שלכן המקור אינו מתעסק בעשייתם), עם זאת יש להם איזו שייכות למקורם, והיא שמצד המקור צריך להיות דבר כזה, שלכן דוקא הם נמשכים

מז בהערות רבינו 32 'ביטול המנגד (גם) כמו שהוא במקומו'

ובהמשך ההערה מציין שזהו כמו שיחודא עילאה מאיר ביחודא תתאה, היינו שביטול המנגד כמו שהוא במקומו אינו רק על ידי יחודא תתאה לבדו, אלא על ידי שמאיר בו יחודא עילאה.

וביאור העניין: 'ביטול' המנגד הוא דוקא ביחידה שאין לגביה לעומת זה (ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ט סוס"ג ובביאורינו שם), אך בזה יש שני אופנים: א. אופן אחד של ביטול המנגד הוא על ידי שהיחידה מאירה והוא לא קיים. ביטול זה אינו מצד עניינו של התחתון, אלא מצד העליון - כי לגבי היחידה אין מנגדים. ב. ביטולו 'במקומו' הוא שהמנגד מתברר גם מצד ענינו. ואלא שהבידור נעשה באופן של יחידה, שגם מצד גדרי המנגד אין אפשרות שיהודים יפסידו (כיוון

המנגד י', וזה שהמסירת נפש דמתתיהו ובניו היתה באופן שלחמו נגד המנגדים³¹

31) אלא שאף-על-פי-כן, המלחמה כנגד המנגדים היא באופן דמסירת נפש, שאמיתית הענין דמסירת נפש הוא שאי אפשר להיות באופן אחר ³⁰ (המשך תרס"ו ע' רסז. ובכ"מ), לפי שזה בא על-ידי הגילוי דייחידה.

ולהעיר מהמבואר בד"ה לך אמר לבי תש"כ (לקמן ח"ד ריש ע' רפד ואילין), דהארת נקודת הלב היא מה

ביאורים במאמרי רבינו

במקום זאת, היו עוסקים בקיום תורה ומצוות ולחדש את עבודת בית המקדש. ומה שהיוונים אוסרים זאת לא היה קיים אצלם, לטוב או למוטב. (ומבחינה מעשית, או שכתוצאה מגילוי היחידה היוונים היו מתבטלים בדרך ממילא, או שהיו עוסקים בתורה ומצוות ונהרגים על קידוש השם). וכמו אברהם אבינו בדרכו לעקידה, שהשטן נדמה לו כנהר כדי להפריע, והוא המשיך ללכת לתוך הנהר. וכן בפורים, שבני ישראל התעוררו בתשובה וכלל לא חשבו על המן, ומה לעשות איתו, אלא לא עלתה על דעתם מחשבת חוץ. ועל דרך זה מספר הרבי הריי"צ ברשימות המאסר, שלא התחשב כלל בהוראות השוטרים שבבית הסוהר, ומבחינתו לא היו קיימים (ראה לקו"ש חכ"ח ע' 124 ואילין).

טו בהערת רבינו 31 **"אי אפשר"** עניין "אי אפשר" היינו, שאין זאת שיש לפניו שתי ברירות והוא בוחר באחת מהם, אלא שמבחינתו זו הברירה היחידה. וכמו שכתב בתניא (פ"ח) שבמסירות נפש דייחידה אין 'טענה ומענה'. שכן, כאשר מסירות הנפש היא בגלל איזו סיבה (כגון רצון), אזי יש כנגדה טענה ומענה (- שאלה ותשובה), שחושב לעצמו הרי 'הרגו אותי, ואז דוחה זאת באומרו שלמען אחדות ה' ראוי למסור נפשו. אך כאשר מסירות הנפש היא מפני שמייוחד עם אלקות, הרי לא קיימת כלל אפשרות אחרת ואין טענה ומענה.

ועל דרך זה בעניין המלחמה עם היוונים, שלא היתה אצלם שקלא וטריא אם להיכנע או לא, ואפילו לא טענה ומענה, אלא היה פשוט שלא יכנעו בשום אופן.

שמאיר מפנימיות הלב לחיצוניות הלב, ולכן כתיב בה **"על אויביך – למעלה מאויביך"** (לקו"ת תצא לו, א), שלשון זה מורה על שני ענינים: שיש לגבה מציאות האויב (כי ענינה הוא שמאיר לחיצוניות הלב); ואף-על-פי-כן (להיותה הארה מפנימיות הלב) היא **"למעלה מאויביך"**, שאין להאויב שליטה ואחיזה (ראה בארוכה שם ע' רפה).

רק שמצד יחידה בטהרתה חושבים רק על תורה ומצוות וכלל לא נלחמים, ומצד ההתלבשות בכוחות הגלויים יצאו למלחמה, אלא שהמלחמה היתה באופן שהיה ברור שלא יכנעו. ונמצא, שלא מדובר על 'אי אפשר' בטהרתו אלא על מלחמה באופן שאי אפשר.

ועדיין צריך ביאור: כיצד יתכן להילחם באופן של 'אי אפשר', הרי ממה נפשך - אם המנגד אינו קיים, אין מקום למלחמה. ואם יש מנגד, הרי זו הוכחה שמבחינתו יש שתי ברירות (וההתקשרות שלו באלוקות היא מצד סיבה), ואם כן אין זה 'אי אפשר'?

לכאורה היה ניתן להסביר באופן פשוט שבאמת לא היה שם גילוי היחידה במילואו (כמובא לתלן בתחילת ביאור כ). אבל מהמשך המאמר משמע, שהיה גילוי היחידה ממש, אלא שהתגלה גם בכוחות הגלויים (ראה בהמשך ביאור כ ובביאור כג). ובבחינה זו, כל זה שיוורד להילחם ומתייחס למנגד, אינו מפני שהמנגד מצד עצמו יש לו מקום, אלא כדי להביא את הברור גם למקום המנגד (כדלקמן הערת רבינו 32) ולכן יכול לצאת למלחמה, אך באופן של 'אי אפשר'.

וזהו **"הארת נקודת הלב"** המבוארת בהמשך ההערה: **"פנימיות הלב"** היא יחידה שמצידה 'אי אפשר', כיוון שלגביה אין שום מנגדים. 'חיצוניות' הלב היא בחינה שלגביה יש מנגד, וביטולו אינו מוחלט. 'הארת נקודת הלב' היא מצב ביניים שמאיר מפנימיות הלב לחיצוניות הלב. בבחינה זו יש מנגד, אלא שנורגש אצלו שכל מציאות המנגד הוא מפני שיש כוונה לברר גם את התחתון במקומו, והיינו שבזיכרון יש יחידה, ובפועל מתעסק עם תחתון.

סיכום: נקודת הביאור היא שיש שלושה פרטים בנס: א. ניצחון המלחמה, שנמשך מיחודא תתאה' (ביטול היש, שמצד שם אלוקים) ולכן היה ביום כ"ד – כמספר האותיות שבפסוק 'ברוך שם'. ב. מציאת השמן, שנמשכה מיחודא עילאה' (ביטול במציאות, מצד שם הויה) ולכן היתה ביום כ"ה – כמספר האותיות שבי'שמע ישראל'. אלא שזהו הויה דלתתא, שמתייחס לסדר השתלשלות, ולכן נאמר 'הויה אחד' ולא יחיד (ולכן גם זהו בחינת 'כה' בלבד, כי אמיתת בחינת זו' הוא בהויה דלעילא). ג. הנס דהספקת השמן לשמונה ימים (שמונה שלמעלה מהשתלשלות) שנמשך מהויה דלעילא, ולכן היה ביום כ"ו – בגימטריא הויה.

ד) **וממשיך** בהמאמר, דהגם שנרות חנוכה תקנום מפני הנס שהיה בנרות המקדש, וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון²⁷, מכל-מקום הם חלוקים בכמה ענינים. דבהמנורה (שבמקדש) היו ז' נרות ומקום עמידתה בדרום (ימין), ונרות חנוכה הם שמונה ומקום עמידתם הוא בשמאל. והענין הוא (כמבואר בהמאמר), דמלחמת היונים היתה מלחמה רוחנית להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך^ז, ועל-ידי זה נעשה התגברות החושך דלעומת זה, שעיקר יניקתו הוא מקו השמאל ח, ולכן כשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחו את היונים תקנו נרות חנוכה, בכדי להאיר את החושך ט. ולכן תיקנו שמונה נרות, דשמונה הוא למעלה מהשתלשלות (כנ"ל), כי בכדי להאיר את החושך הוא דוקא על-ידי האור שלמעלה מהשתלשלות, והוי'ה²⁸ (בתוס' וא"ו) יגיה' חשכיו²⁹. י. ואור זה (שלמעלה

27) פסחים ל, ב. ושל"נ.
28) שמואל-ב כב, כט.
29) תר"א מקץ ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה לד, א. ד"ה כי אתה נרי מא, א. שם, ג. ועם הגהות – באוה"ת ד"ה

ביאורים במאמרי רבינו

שלמעלה מהשתלשלות. אבל אינו חוזר בו ממה שהתבאר עד עתה שהוי"ה אחד הוא יחודא עילאה.

ז **"מלחמה רוחנית .."**

כידוע (ראה לבוש שו"ט ז' אר"ח הל' תנוכה סתר"ע סק"א) שהיוונים לא רצו לפגוע בגופם של ישראל אלא להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך. וגם המלחמה הגשמית של מתתיהו ובניו היתה במטרה לאפשר את קיום התורה והמצוות.

ח **"החושך דלעומת-זה, שעיקר יניקתו הוא מקו השמאל"**

קו' השמאל' הוא הצד של ספירת הגבורה, שהיא מקור הצמצום וההעלם. ספירת הגבורה עצמה היא חלק מעולם הקדושה, ואילו הרע דלעומת זה הוא בריאה בפני עצמה. אלא שהלעומת-זה יונק מקו השמאל, שעל ידי הצמצום וההעלם, יש לקליפות אפשרות לפעול (סה"מ עת"ר ע' צה).

ט **"תקנו נרות חנוכה, בכדי להאיר את החושך"** גם נרות המקדש לא נועדו כדי להאיר את המקדש, אלא להאיר לעולם, וכמאמר חז"ל (גמ' מנחות פו ב) **"לא לאורה אני צריך .. עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל"**, אך מכל מקום נרות המקדש האירו בתקופה שבה העולם היה עדין יותר וללא חושך מיוחד (ולכן הספיק האור שהיה בבית המקדש שהיה אור רגיל, שיש בו מדידה והגבלה. ולכן היוונים יכלו לשלוט עליו ולמנוע את העבודה בבית המקדש, כדלקמן). מה-שאינ-כן נרות חנוכה נועדו להאיר את החושך המיוחד ששרר בזמן גלות יון (ולכן הוצרכו לאור גבוה יותר).

י **"הויה" (בתוספת וא"ו) יגיה חשכיו"** בפסוק כתוב **"כי אתה נרי הוי', והוי'ה יגיה חשכיו"**. בחסידות מבואר שהפסוק מדבר על שתי דרגות: **"נרי הויה"** הוא אור מוגבל, **"הויה"** בתוספת וא"ו הוא בלי גבול ולכן דווקא לגביו נאמר **"גיה**

מהשתלשלות) נמשך על-ידי המסירת נפש דמתתיהו ובניו. והיינו, שהשייכות דאור זה עם החושך שהי'ה אז היא בשני ענינים, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. מלמטה למעלה, שמצד גודל החושך שהי'ה אז נתעורר אצלם כח המסירת נפש שלמעלה מהשתלשלות שבאדם ועל-ידי זה המשיכו מעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, ומלמעלה למטה, שעל-ידי אור זה מאירים גם את החושך, והוי'ה יגי'ה חשכי. וזהו שבחנוכת המקדש היו ז' נרות ומקומה בדרום, שהאור שהאיר במקדש (כיון שהמשכתו היתה לא על-ידי מסירת נפש) הי'ה גילוי דהשתלשלות, ז' נרות, ולכן מקום המנורה הי'ה בדרום (ימין), כי באם היתה עמידתה בצפון (שמאל) הי'ה אפשר להיות יניקת החיצונים, ונרות חנוכה (שלאחרי המסירת נפש) הם ח' נרות, אור שלמעלה מהשתלשלות, שמתקן גם את קו השמאל.

סיכום: במנורת המקדש היו 7 נרות ועמדה בימין, כדי שלא תהיה יניקת החיצונים. ונרות חנוכה הם 8 שלמעלה מהשתלשלות, שמתקן גם את קו השמאל. ואור זה נמשך מלמטה למעלה, על-ידי גילוי כח המסירת נפש שלמעלה מהשתלשלות של מתתיהו ובניו. ועל-ידי זה נמשך מלמעלה למטה – שעל-ידי אור זה מאירים את החושך.

ה) ועל-פי המבואר בהמאמר שעל-ידי המסירת נפש דמתתיהו ובניו המשיכו האור שלמעלה מהשתלשלות (הוי'ה דלעילא), יש לומר, שגם שרש הנס דנצחון המלחמה שנתבאר בסעיף ג שהוא בא מדרגת השתלשלות הוא בהוי'ה דלעילא שלמעלה מהשתלשלות. כי המסירת נפש של מתתיהו ובניו היתה שהגם שהיו חלשים ומעטים מכל-מקום לחמו נגד גבורים ורבים יא, וכיון שעל ידי המסירת נפש שלהם (למעלה מהשתלשלות שבאדם יב) המשיכו האור שלמעלה מהשתלשלות, מובן, שהנס דמסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים שנמשך על-ידי המסירת נפש שלהם, הוא מהוי'ה דלעילא. וזה שמבואר בהמאמר (הובא לעיל סעיף ג) שרק הנס דהספקת השמן לשמונה ימים נמשך מהוי'ה דלעילא, מה- שאין-כן הנס דנצחון המלחמה וגם הנס דמציאת פך השמן הם מבחינת השתלשלות, יש לומר, שבנסים אלו, ההמשכה היתה בלבושים דהשתלשלות (כדלקמן סעיף ו),

ביאורים במאמרי רבינו

חשכי", כי בכדי להאיר את החושך נדרש אור בלי גבול שלמעלה מהשתלשלות.

יב "למעלה מהשתלשלות שבאדם" בתחילת המאמר נתבאר שהנס דנצחון המלחמה מגיע מדרגת "חודא תתא", שבה העולם תופס מקום וניתן להגיע רק ל'ביטול היש'.

יג "כי המסירת נפש של מתתיהו ובניו היתה .. כלומר, שעבודת מסירות הנפש שלהם, שהמשיכה את הבחינה שלמעלה מהשתלשלות, היתה בתחום המלחמה נגד היוונים. ולכן ברור שהדרגה שנמשכה על-ידי המסירת נפש שלהם מבחינה שלמעלה מהשתלשלות, הוי'ה דלעילא - התבטאה גם בנס של ניצחון המלחמה.

אבל שרשם הוא מהוי'ה דלעילא. ויש לומר, שזהו גם מהטעמים על זה שבמאמר זה קאי להשיטה שהיו"ט דחנוכה נקבע גם על הנס דנצחון המלחמה, בכדי לרמוז, שגם הנס דנצחון המלחמה שייך להוי'ה דלעילא. כי זה שהיו"ט דחנוכה הוא במספר שמונה (יומי דחנוכה תמניא אינון⁴) הוא לפי שמספר זה מורה (כנ"ל סעיף ג) על אור שלמעלה מהשתלשלות, וזה שהיו"ט דחנוכה נקבע גם על הנס דנצחון המלחמה הוא לפי שגם השרש דנס זה הוא בהאור שלמעלה מהשתלשלות.

סיכום: ויש לומר, שעל-ידי המסירת נפש גם שורש נצחון המלחמה נמשך מהוי'ה דלעילא, אלא שנמשכה בלבושים דהשתלשלות. וזהו שגם לשיטה שחנוכה נקבע על נצחון המלחמה, הוא במספר שמונה, כי גם שורש נס זה הוא באור שלמעלה מהשתלשלות.

ו) והענין הוא לבאר מה שהוי'ה דלעילא שבנצחון המלחמה נמשך בלבושי השתלשלות, דהמסירת נפש של מתתיהו ובניו היתה זה שלחמו נגד היונים. ויש לומר, דזה שגם לאחר המסירת נפש (הבאה על-ידי גילוי היחידה) נרגש אצלם שישנו מנגד שצריך ללחום נגדו הוא לפי שגילוי היחידה הי'ה באופן ששייך לכחות הגלויים דהנשמה. דכאשר גילוי היחידה הוא כמו שהיא במקומה, מכיון שבחינת היחידה אין כנגדה לעומת זה³⁰ יג, המסירת נפש היא באופן שאינו חושב כלל אודות

זה ס"ז (שכה, ב). שער אורה ד"ה בכ"ה בכסלו ספנ"ב. ד"ה (כתיב) כי אתה נרי ספי"ח. שם פי"ט. ד"ה נר

חנוכה מצוה להניחה עטר"ת (ע' קמח). ועוד. (30) לקו"ת תצא לו, ג. ובכ"מ.

ביאורים במאמרי רבינו

ומושתתת על טעם, סיבה או 'ציור' כלשהם, אלא שמיוחדת עם אלקות, ואין לה שום מציאות נפרדת כלל. וזהו הדיוק בתואר 'יחידה', שאין כאן שני דברים המתאחדים זה עם זה, אלא דבר אחד ויחיד בלבד. ולכן בשעת גילוי היחידה יהודי מוסר נפשו על אלקות, באופן כזה שאין לו אפשרות להיפרד מאלקות. וראה דוגמה לכך במילואים.

ובחינה זו אינה קיימת בלעומת זה, שהוא בבחינת יישות ואינו יכול אפילו להיות באחדות עם דבר אחר, אלא אם הדבר מביא לו תועלת. אבל ביטול מוחלט של מציאותו האישית, לא שייך כלל (סח"ט תרס"ח ע' רעה ואילך, עת"ד עמ' קס).

יד "המסירת נפש היא באופן שאינו חושב כלל אודות המנגד"

בחינת היחידה לא מכירה כלל במציאות אחרת. וכשהיא מאירה, אין שום מציאות של מנגד. ולכן, מצד היחידה עצמה לא היו צריכים לצאת למלחמה, כיוון שלא היו מרגישים שיש כאן מציאות שמפריעה.

יג "בחינת היחידה אין כנגדה לעומת זה" ההבדל בין דרגת "יחידה" לשאר הדרגות בנשמה ('נפש, רוח, נשמה ויחיד') הוא, שבשאר הדרגות, ההתקשרות לאלקות מתוארת ב'ציור' ו'תואר' מסויימים: דרגת 'נפש', מתקשרת לאלקות על-ידי הכוחות הנוגעים למעשה (נצח הוד יסוד). 'רוח', מתקשרת לאלקות על-ידי הכוחות הקשורים אל הלב (חסד גבורה תפארת). 'נשמה' מתקשרת לאלקות על-ידי הבנה, ואילו 'יחידה' מתקשרת לאלקות על-ידי רצון שלמעלה מהשכל. כל זה מוכיח שהם עצמם אינם אלקות, אלא הם צריכים לפעולה או ציור מסוים כדי להתקשר לאלקות. וכנגד בחינות אלו יש גם בלעומת זה, התקשרות לקליפה על-ידי מעשים, מידות, הבנה ואפילו רצון שלא על-פי טעם ודעת לקליפה, המנגד לרצון דקדושה.

מה- שאין-כן "יחידה" לא מתוארת בציור ותואר מסוים, אלא רק (יחידה מלשון) 'חוד', ללא כל 'ציור' ו'תואר', משום שהתקשרותה באלקות אינה מוגבלת